

Учитель. (слайд 1) Однією з найболючіших, найпотаємніших і найдовше забутих сторінок історії України є боротьба воїнів УПА. По-різному їх називали: радянський уряд – бандерівці, бандити; для українського ж народу вони були захисниками, борцями за волю. У серці їхнього горів вогонь любові до Батьківщини, тому й стала Україна для них над усе. Серед таких оборонців рідного краю, яким для нього стала Україна, і був Володимир Ковалик.

Він жив тут, поряд із нами, а його син Ярослав навчався у нашій школі. Та ніхто й не здогадувався, що Володимир - воїн УПА. Такі були тоді часи. Діяльність УПА - дуже драматичний і мало вивчений період в історії України. Багато мільйонів українців загинуло, сотні тисяч покинули свої домівки, а скільки мільйонів людей перебували у тюрмах і концтаборах за допомогу воїнам УПА.

Багатьом із них пощастило вижити у тих страшних умовах і повернутися у рідний край. Серед них був і Володимир Ковалик .

Він - людина дивовижної долі. Ми часто чуємо вислів: «Одна Батьківщина і двох не буває». Та в нашого героя УПА їх дві: Америка, де народився і зростав, і Україна, що дала крила, виховала патріота. Ірина Лапицька писала: «... Мале і чисте джерельце – милі Дроздовичі ще довго напувало і живило Вас цілющою водою краю, який ви полюбили, як син, якого Україна не народила, а лише виростила, дала йому гарт і можливість вибору. Глибоке коріння зробило своє»

Тож доторкнімося сьогодні до незамуленого, цілющого джерела поетичного слова В. Ковалика, напиймося життєдайної води із його криниці мудрості, любові, доброти.

Розпочинаємо свято **«Сонце моєї душі»**

Читець. Поезія «Поезія моя мене оберігала» (слайд 2)

Вед.1. Ніжними, лагідними струнами торкнулася поезія юнацького серця, заграла різними барвами, засіяла веселкою, засміялася сонячним дощем.

Жив у цей час Володимир Ковалик у Дроздовичах. Душа раділа, серце співало. Таке відчуття виникає у людини тоді, коли повертається до прадідівських коренів, коли рідна земля дає силу і віру.

Вед. 2. Так, Володимир на Україні, рідній землі його батьків. Все тут таке незвичне і одночасно рідне. До народних звичаїв доторкнувся серцем зразу ж після приїзду: у родичів було весілля. Саме тут і в цей день

зустрів він свою любов, яку пронесе крізь усі випробовування,
лихоліття, крізь дні щастя й радості.

Сценка (слайд 3)

Вальтер. (*Володимир в задумі*)

- Аж не віриться: я на Батьківщині моїх предків, у Карпатах. Зустріли вони мене як рідного сина. І ось сьогодні знову пощастило: я вперше на українському весіллі в самій Україні. Як воно відрізняється від тих кількох весіль там, на своїй американській Батьківщині, в рідному Чикаго. То були немов бліді копії справжнього українського, бойківського весілля в горах.

(*Заграли музики. Всі від малого до старого пустилися в танець. Вальтер вийшов на двір*) **(Танець. Бойківське весілля)**

Володимир. (*усміхається*)

- Гарна, гонорова молода пара! А от старша дружка ще краща. Її густе, темно – русяве волосся дрібними кілечками вибивалося з-під весільного віночка. З-під тонкого розлету брів дивилися великі карі очі. Коли вона валіхалася, то ставала особливо чарівною. Від неї віє весняним розкішним образом в період цвітіння маю.

(*Володимир відчув легенький дотик, наче ніжний подих вітру торкнувся його плеча*)

Емілія. Чому не танцюєш? Чи наші дівчата тобі не подобаються.

(*Володимир розгубився. Дівчина сама відповіла.*)

Емілія. Ти не вмієш танцювати, бо ти не тутешній. Ти американець.

Володимир: Звідки ти знаєш?

Емілія. А ти живеш у свого діда в Дроздовичах, а я теж з цього села. Кажуть, ти приїхав з батьками в Україну, але тільки погостювати. Невже тобі не полонили душу наші Карпати, не причарували весняні ночі?

Володимир. Чудна і щира ти дівчина. Ти все сама вмієш ставити на свої місця.

Емілія. Мене звати Міля. А ти по нашому будеш Влодко.

Володимир. Влодко - чудно, але мило. (*Пауза*). Мілю, подивися, яка ніч місячна. Зорі ніби заглядають в душу.

Міля. Весняні ночі усі такі запаморочливі, бо пахнуть бузком.

Володимир. Стоячи поряд з тобою, мені так хочеться напитися всієї отієї краси, чарівності.

Міля (лукаво усміхнулася). Дивись, як зорі розцвіли.

Володимир. Вони зацвіли у моєму серці і запалили у ньому любов.

(ВИХОДЯТЬ)

Учень. Поезія «Я жду тебе»

Вед.1. Здавалося, щастю бути вічно: в дні його безжурної юності веселою, щебетливою ластівкою влетіла вона, Міля, в його чисте романтичне серце. Буяла тоді весна, цвіли сади, а для них розцвітали зорі.

Вед.2. Та лихо підкралось несподівано. Сюди в Україну приїхав, щоб краще вивчити українську мову (бо до цього писав англійською), пізнати культуру рідного краю, відчувати силу прадідівської землі, міць гір, чистоту джерел. Усе це – його рідна Україна. І тому, коли над її долею чорними крилами ворога – крука нависла небезпека (Велика Вітчизняна війна) не задумуючись вступив до лав Української Повстанської Армії (УПА). Вважав своїм обов'язком боронити Незалежність України.

Вед.1. **(слайд 4)** Тяжкий спогад – розправа над його рідними. Енкаведисти мучили матір, «молотили» металевими штир ями батька, підпалили хату. Догоряла хата, а в ній рукопис його першої книжки. Так догоряла його юна романтична муза.

Вед.2. Був арешт, знову воля, недовіра побратимів, перевірка, знову зв'язковий і знову арешт. Скільки всього довелося пережити, вибути молодому юнакові.

Йому інкримінували співпрацю з УПА, терористичну боротьбу проти «совітської власті», робітничого класу. Він терпів нелюдські тортури, але не зрадив, не видав.

Читець. Поезії «Він рад був зватись воїном УПА» (I,II)

Вед.1. **(слайд 5)** У 1947 р. був засуджений до 20 років ув'язнення. Покарання відбував у концтаборах Мордовії. І не знати, чи зміг би Володимир Ковалик витерпіти всі ті знущання, катування, приниження, якби не поезія. Це вона стала тим промінцем сонця, що зігрівав на каторзі. Вона

вселяла віру, не давала вмерти надії, зігрівала душу любов'ю. Поезія була поряд: у боротьбі, в стражданнях, в радощах. Про те, що Ковалик пише вірші, прозу, знала дружина Емілія (після 10 літ каторги, коли він перейшов на поселення, вони одружилися).

Вед.2. Сам Володимир Ковалик про поезію говорив: «Великою допомогою була для мене моя поезія, про яку я можу сказати, що це справді надзвичайно особливе сонце моєї душі, мій добрий помічник, мій непідкупний друг, всього мого життя і мій глибокий дух моїх твердих переконань всього мого життя».

Пісня «Солов'їна» (слайд 6)

Вед.1. А в серці американця, за місцем народження, жила Україна. Любов до неї пустила паростки, з якого виросло міцне дерево: відчуття причетності до всього, що відбувається на твоїй прадідівській землі. Не тільки поезія, а й Україна стала тим сонцем для поета, що надихало жити; пам'ятати.

Читець. Поезія «В твоїй душі»

Читець. Поезія «В Україні, на Поділлі»

Пісня «Україна – це ти!»

Вед.2. Пам'ять про воїнів УПА, його друзів і побратимів, їх подвиг во ім'я волі, нації, держави. Україна залишила глибокий слід у серці поета.

Він не тільки впустив у своє серце той вільний дух, яким жили упісти, а сам жив тими самими ідеями: волі, боротьби, незалежності.

Читець. Вірш «Якби ти знав, що важить воля» (слайд 7)

Вед.1. Прошли роки. Та пам'ять не стерла із серця того, що довелося відчувати, пережити героям України – воїнам УПА. Вони розуміли: «кожного з них чекає кулі печать.»

Але воля для рідного народу – це була вершина ідеї, боротьби для кожного воїна УПА. Перед нашими очима проходять славні герої - юнаки і дівчата - що наближали свято незалежності своєю мужністю і хоробрістю.

Читець. Поезії Володимира Ковалика

1. Поезія ««І бій гримів!»

2. Поезія «Пісня про героїв УПА» (слайд 8)

3. Поезія «Унівський монолог» (слайд 9)

4. Поезія (5 кл)

Читець. (*Читає уривок з вірша « Героям УПА» англійською мовою та в перекладі*) **(слайд 10)**

Heroes URA loyal and brave

Eternal glory

Will through centuries pave.

Those now in relief

Once like storm

And danger and brief

Knew their flows

Respecting laws

"Cause those who plead

Deserves the love

Eternal glory

Of battles fought

Відданим і безстрашним

Героям УПА -Вічна слава

Простелиться крізь віки.

Тепер в образі тих,

Що як буря колись

В небезпеці звелись,

їх знали потоки.

Повага закону, -

Чийсь захист - то привід для них,

Гідний любові.

Вічна слава

Всім тим, хто боровся

До скону.

Ведучий 1 (слайд 11)

You can choose anything

In the world, son.

...But the Fatherland!

Можна все на світі

Вибирати, сину.

Вибрати не можна Тільки Батьківщину.

Коли вперше на повний голос в ефірі українського радіо зазвучали ці слова, відомий американський письменник Вальтер-Володимир Ковалик вже повернувся з ГУЛАГу з двадцятирічного ув'язнення та заслання і будував хату в селі Підгірному під Львовом.

Так, саме Вальтер-Володимир. Бо народився він 10 квітня 1921 року в далекому від Львова Чикаго в українській сім'ї Коваликів. Та мати ще підлітком привезла його до своїх батьків, багатих господарів у село Дроздовичі, що на Перемишльській землі. Ось тут, на своїй другій Батьківщині і довелося йому до дна випити гірку чашу людського горя та болю.

Він виніс стільки, що вистачило б на цілу сотню, а може, й на тисячу людських доль. Після щасливого дитинства у заможних батьків у Чикаго, після романтичної юності в родині багатого діда, після п'яти років безперестанних боїв в Українській Повстанській Армії, він потрапляє в лабеті садистів-енкаведистів, де зазнає нелюдських катувань. Потім двадцять років каторги в концтаборах Мордовії, п'ять з яких разом з людиною-легендою Йосипом Сліпим.

Володимир Ковлику було видано номер К-73, який наш герой увіковічнив у своєму вірші.

Читець 1

Someone believes, someone denies.....
But that what's hurting never dies
I'm happy that I had survived.
That did not die beneath the skies
Where still among the scattered stones
Yet, here and there lie human bones.
Deprived, placed in an iron frame
Without a grace, without a name
I was a -number' couldn't deny
That in this case was really I

Читець 2

Ув'язнений, як всі довкола,
Я ношу це гидке тавро
Терплю наругу, біль і холод
Забув про затишок й добро.

Мерзенних ґрат Страшна будова
Більмом з'їдає біль очей
І висмоктати кров готова
Ущент до мозку, до костей.

І чахну в закутках неволі.
Де вічний плин свавільних днів
Клену розлуку, жах і болі
І синяки від нагаїв.
І чую стогін, плач, прокльони
Ув'язнених людей щодня
В несамовитому полоні
Несамовитого Кремля

Ведучий 2 .У 8-ому «лагпункті» перебували високоосвічені, інтелігентні, культурні люди. Були там і інженери, і лікарі, і письменники, і композитори, і навіть генії, яких так і не пізнав цей світ. Всі вони між собою спілкувалися. Багато з них знали чимало іноземних мов.

Ковалик згадує, як часто розмовляв з в'язнями-прибалтами на англійській мові. За ними «шугали шпики», але щось зрозуміти з їхніх бесід їм було не дано.

Володимир зустрів там громадянина США – Ніка Кіржу.

Засуджений аташе був на 25 років. Мучився, терпів, але ні в чому не признавався. Володимир відвідував земляка при найпершій же можливості і згадував, як Кіржа кожного разу йому говорив:

- Де б американці не були - вони ніколи не зрадять батьківщини.

А наш герой не зрадив двох Батьківщин і тяжко карався на чужині. Він, як і всі інші виконував грубу, чорну роботу під окриками безкультурних, неграмотних церберів.

Мордовські виправно-трудові табори стали місцем нестерпних страждань. Тут згноїли мільйони людей. Часто очі натикались на людські останки, які оголювалися після дощів на пісковій поверхні. Місце те Йосип Сліпий назвав табором смерті.

Ведучий 1.

Після десяти років пільми, холоду і приниження трохи розвиднілось і потепліло. Володимир поселився в одному з Алтайських радгоспів. Спочатку працював малярем. Малював, писав плакати, лозунги. Кожної п'ятниці треба було відмічатися у начальника спецкомендатури.

Жив у загальному бараку разом з румунами, таджиками, поляками, узбеками, росіянами. Були там і українці.

Ведучий 2.

Він був подвійним ворогом – українським націоналістом і американським агентом. Постійно під наглядом, під підозрою, під дамоклевим мечем.

Розраду знаходив у колі своєї родини, у своїй загартованій поезії та в правічній красі лісу.

Ведучий 1.

В 1967-му році Володимир Ковалик забирає свою дружину Мілю, 10-річну доньку Олю, 6-річного сина Ярослава і приїжджає до Львова, де немає нічого. Немає дому, немає прописки і навіть права на неї. Його сім'я влаштовується у сестри дружини у Львові. Але потрібне своє житло.

Ведучий 2.

В 1991 році Ковалик їде в Американське консульство до Києва.

Ранковий телефонний дзвінок, що пролунав в його помешканні через 2 тижні після повернення з Києва, дарує йому чудову звістку. Його запрошують до Американського консульства для отримання паспорта громадянина США. Вальтер-Володимир Ковалик перший на Україні отримав американський паспорт. В честь цієї знаменної події консул п. Марія та Ковалик сфотографувалися на пам'ять.

Ведучий 2. (слайд 12)

Чикаго зцілює всі його рани і дарує душевний спокій.

Читець 2

*Chicago heals my heart.
For me is always dear.
For need in every part
My faith for it is clear
It is my wondrous town.
My fancies and my love.
With every gentle sound
From down and from above.
I praise it every day.
My dreams with it come true
I'm going by my way
I know my things are sure*

Читець 3

Чикаго зцілює моє серце

Чикаго зцілює серце, лікує самотні дні.
Я вірний йому до смерті.
Воно потрібне мені.
Моє дивовижне місто.
Пристрасть моя і любов.
З вмістом його і змістом -
до неба від підшов.
Слаблю його щоденно.
Збулися мрії мої.
Завдяки кому впевнено
йду я шляхом своїм.

Читець 4 (слайд 13)

В різних куточках світу,
де б я не мандрував,
дім дорогий і рідний
я завжди пам'ятав.
Навіть у сновидіннях
Усмішка його веде,
сяє, немов проміння,
і наповнює день.
І тому я щасливий
в місті, що кожна мить
нове для мене, і дивно
всім і для всіх – звучить.

Ведучий 1.Через рік Вальтер Ковалик повертається в Україну вже визнаним американським письменником зі всіма підтверджуючими це документами. То була одна з найщасливіших зустрічей із дружиною та дітьми.

Ведучий 2. (слайд 14) Незабаром Володимир стане членом Національної Спілки письменників України, членом Міжнародної Спілки поетів Америки, членом Нью-Йоркської Академії поетів. І звідки було знати йому, зекові, колишньому політ'язневі, якому пропонували за велику честь догляд за телятами, що його поезія увійде до антології Національної бібліотеки поезії США.

Читець 5. (слайд 15)

My America is a land of songs

That sound like thousand streams
That're running from hills tops along
And spitting golden lustrous beams
A blessed land with tender sun
With beautiful and charming days
Through scent fields one may walk, or run
With smile and laughter far away
She is a land with which I share
My eagerness and dearest dreams
That through my life I always care

*(Моя Америка - це країна пісень
Що звучать подібно тисячі струмків
Які разом біжать з верхів 'їв гірських
І мерехтять золотими блискучими пучками.
Блаженна земля з ніжним сонцем
З прекрасними та чарівними днями,
Запашними полями можна гуляти чи бігти
З посмішкою і сміхом далеко.
Вона - це земля, з котрою я ділюся
Своїми прагненнями та найдорожчими мріями
Що крізь своє життя я завжди ніс)*

Читець 6 (слайд 16)

My Ukraine is a miracle land
A most attractive and bountiful grand
A priceless treasure in my heart
And always beautiful and dear
For need and strength in every part
My faith for her to bloom is clear
A picturesque and wondrous land
My fancies happiness and love
With silver rivers, golden sand
With starry skies, bright moon above

*(Моя Україна - чудодійна земля
Найпривабливіша і найвеличніша)*

*Безцінний скарб у моєму серці
І завжди красива й дорога
Для необхідності та сили в кожній частині
Моя віра для неї розквітати ясна
Мальовнича та чудова земля
Мої ілюзії щастя й любові
З срібними річками , золотим піском
Із зоряним небом та яскравим місяцем вгорі)*

Вед. 2. Центральним образом у творчості поета і воїна УПА Володимира Ковалика виступає образ України. Найбільше у житті поет цінує свободу і незалежність, красу і добро, щедрість і жертвність.

Вед. 1. Бо таким є він сам. Як писала Марія Якубовська: «Славний лицар сьогоденнішнього і майбутнього України...» Він для нас найперше – українець, за силою духу, за генними коренями, моральними коренями. Українець, який кинув виклик демонічній силі зла і переміг. Людина, яка понад усе цінує свободу.

Читець. Поезія В.Ковалика «Люблю я край свій, Україно» (слайд 17)

Танець «Лише у нас на Україні»

Читець. Поезія «Я українець» (авторський твір Музики Володимира) (слайд 18)

Я живу в Україні,
Українцем зовусь.
В своїх предків корінні
Відіб'юсь – відроджусь.
Від землі візьму силу,
Від джерел – чистоту,
Сонцем серце зігрію,
В горах мужність знайду.
Я візьму твою долю,
Україно моя,
Вічна битво за волю,
Вічна туга моя!
Скільки в тебе героїв,

Скільки вірних синів,
Що ставали до бою,
Щоб наш стяг знов розцвів!
Їхню пам'ять поверну
З небуття – забуття.
Всіх назву поіменно,
Відроджу до життя.
Україно, народе!
Твоїм сином зовусь!
Наче дуб у негоду,
Не зігнуся, не скорюся.
Гордовито нестиму
Українця ім'я.
Тут родився – тут загину,
Бо моя тут земля!

Читець. Поезія «Посвята Володимирі Ковалику»(авторський твір Гарани Вікторії)

Дві Батьківщини! Хіба так буває
Щоб любою стала інша земля.
У рідному краї душа розцвітає,
Серце наповнюється любові й тепла.

У нього їх дві – наче крила у птаха,
Що допомагають у небо злетіть.
США і Україна – вони для поета,
Як сонце у небі яснім.

Одна могутня, велична, яскрава,
Радість дитинства дарувала вона
Інша батьківщина, далека, незнана,
Манила, кликала, звала.

Він щиро полюбив Карпатські гори
І звук трембіти, що в душі завмира –
Тут - його дім, тут - корінь роду
І мова рідненька, – мов спів солов'я.

Юність всміхалася хлопцеві щиро,
Кликала в далеч ясну.
Кохання зустрілося тут незрадливе.
Здавалося: до сонця в небо шугнув.

Та раптом війна, окупант аж лютує,
Топче батьківську землю ясну.
Серце хлопчини любов тую чує,
Що кличе його на боротьбу.

Він рад був зватись воїном УПА,
Іти у бій за Батьківщину – мати,
Щоб вільною була Вкраїна моя,
Й калина цвіла біля хати.

Очі вдивлялися в душу народу,
З неї пив він мудрість віків.
Історія Русів, козацькі походи, -
Це - корінь його, він це зрозумів.

Здобути волю для народу –
Бажання заповітне його.
Усіх, хто топтав українську вроду –
На смітник історії - безповоротно.

Прагнув: розквітне його Україна.
Зникнуть роздори і чвари теж,
Стане єдиною козацька країна,
Щастю народу не буде меж.

Пісня «Дороги іншої не треба»

Учитель. (слайд 19) І хоч немає сьогодні уже в живих Володимира Ковалика, та його дух українця, невтомного борця за волю, свободу – серед нас. Залишив він нам найбільший свій скарб – любов до України і свої поезії, у яких автор веде тиху задушевну розмову із сучасником, переконує його у необхідності вироблення активної життєвої позиції, вчить його викорінювати із своєї свідомості раба.